

Womhaj Bóh!

Czisko 11.
12. měrza

Četnik 3.
1893.

Serbske njedzelske kopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Šmolerjez knihicizšcežerńi w Budyschinje a šu tam dostacž sa šchtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Njedzela Laetare.

Mark. 14, 55—61: „Ale wyschšchi měšchnik a zyła rada pytachu šwědczenje napschecziwo Jesuše, so bychu jeho morili a njenamachu niczo. Wjele jich pať napschecziwo njemu falschnje šwědczesche, ale jich šwědczenje njeběšche psches jene. A někotři stazechu a rěczachu falschne šwědczenje napschecziwo jemu a džachu: My šmy šlyšcheli, so wón džesche: ja chzu tón templ, kotryž je s rukomaj sczinjeny, roslamacž a w tšjóch dnjach druhi natwaricž, kiž njeje s rukomaj sczinjeny. Ale jich šwědczenje pať njeběšche psches jene. A wyschšchi měšchnik stanu šrjedža nich a woprascha Jesuša a džesche: Njewotmolwišch ty niczo? Šchto je to, šchtož czi na tebe šwědcža? Wón pať mjelczesche a njewotmolwi niczo. Wospjet woprascha jeho tón wyschšchi měšchnik a džesche k njemu: Šsy ty Šhrystuš, tón šyn teho wyšozny šhwaleneho?“

Na ławzy wobškorženych šedzi našch šbóžnik psched wyschšchim měšchnikom a psched zyłej radu. Dyrbjeli mēnicž, so šu w tutej wyšokej radže najczěžnišchi a najšprawnišchi mužojo zyłego Šsraela! Ale temu tak njeje! Woni šnajachu zyłe derje tamnych hubjnych człowjekow, kiž falschnje šwědczachu pschecziwo Jesuše, kotrychž šwědczenje po tajkim njebě psches jene, pola kotrychž bě ja pjenješy kóžda lža na pschedań. Ale woni nještajichu njewěrnošč falschnych šwědkow na šwětlo a njedopomnichu jich na poklecze, kotrež trjedhi kóždeho šharja.

Falschni šwědkojo stejachu pschecziwo Jesuše! Šak tež móžesche hinať bycz! Wuczeni ludžo šu po wjele-

lětnym pytanju na štworjenym šlónzu někajke blecžki wunamakali. Ale w zyłym czasu, kotryž budže šemja štač a we wěcznošči njeje žadny šhlódk ani prošch namakacž na nještworjenym wěcznym šwětlo, kotrež je do šwěta pschischto. „Šchto bjes wami móže mi hrěch dowjescz?“ bě prjedny našch Šnjes a mištr do rjadow šwojich nje-pscheczelow wołak. Dyrbjachu wotmjelknyč a njemóžachu woczy k njemu posběhnyč. Dženš rošbudži wyšoka rada Jesuša po šwědczenju falschnych šwědkow. Šak je twój šbóžnik czerpik pod tutej mozu lže! Jeho šwědomnje bě špokojom psched šwjatym Bohom, ale jeho wutroba krawjesche w bososczu wo tón šwět, kiž šo šam šjeba a wěrnošč a šwětlo wot šebje wotštorczi.

Šak wjele hinať ma šo, hdyž našchi wobškoržerjo pschecziwo nam štupja. Pschecziwo Jesuše postanu lucži falschni šwědkojo. Wěrní a šprawni pať šu wšchitzy, kiž naš wobškoržeja. Twoje šwědomnje, Bože šwjate džekacž kasnje, jeho šakon a ewangelij, nóz, psches kotrejež czěmnošč hlada wšchewědomneho wócžto, šlónzo, kotrež šwěczi na twoje dny, Jesušowe šłowa, wuczby a napominanja: lute wobškorženja pschecziwo nam, kotrež wołaju k njebęšam a kotrež Bóh šlyšchi. Šchto chzemy potom czinicž? Šhacž kaž falschni šwědkojo pschecziwo Jesuše a šo troschtowacž s hubjnym šamolwjenjom? Bóh tón Šnjes chzyl naš šwarnowacž psched tajkim šamowumóženjom s našcheho hrěšneho hubjenstwa. Wychmy s tym šebi šami hubjene hrody twarili, hdyž tola žaneho šchřita njenamakamy.

Ne, hdyž našchi wobškoržerjo, „myšle, kotrež šo bjes

Bobu wobskorža abo tež samolwja“, festupuja a hdyž nasch sbóžnik nješwari ani nješto, ale se swojim czichim praschenjom: To bym ja sa tebe czinił, sčto cziniš ty sa mnje? naschich wutrobom czežku winu najmóžnišcho wotkryje, dha czemy s pokutnymi bylsami we woczomaj a s wutrobnym roščacžom k njemu kłodžicž, kiž je hromadže nasch budnik a nasch wumóžnik a so k njemu modlicž:

O jehujo Bože swjate,
Ma kichizu saršane,
Do swjercže sa naš date,
Naš šhoja twoje ranu,
Wichón hrěch by wot naš wšalo,
To žiwjenje nam dało.
Šmil so nad nami, o Jesu.

Jesuš mjelcžesche napschecziwo kłodemu wobskorženju a nicžo njewotmolwi. A my, kiž tał hušto sapomnimy na swoje pschikluschnosče pschecziwo Bohu a człowjekam, tał so rošnjemdrimy, hdyž naš njewinoječe wobskoržeja. Jesušowe mjelcženje bė najlěpsche wotmolwjenje. Jeho wobskoržerjo a budnizy njebychu nicžo radšcho widželi, hač so by so s wulkim hněwom sam wobarał. Jeho swjate, njewinowate mjelcženje ležesche kaž Boži bud na jich sabsklych dušchach.

Wufamny wot Jesušoweho mjelcženja a rěčenja w swojim czašu. Stanu-li falschni swědkojo pschecziwo nam, Bóh wjeczi njewěrnosč. Wón mjedže w prawym czašu a na prawym mječe wěrnosč k dobyczu. My dzeržimy so swojeho sbóžnika a njepuschčimy jeho. Jeho duch wodž naš we wješelu a srudobje nascheho žiwjenja, jeho swjata mudrosč šdžerž naš na prawym pucžu. Šamjeń.

Pawol Gerhardt.

(Pokrəcəwanje.)

Hizo prjedy, hač bėšche Gerhardt swoje Barlinske sastojnstwo nastupil, bėšche wótra wójna mjes lutherskimi a reformirtskimi wudnyka. Skoro kłodu njedzeli so bjes Bobu s kłětki dele hanjachu a kłodu stona druhu s wótrými słowami pschimajche. Bobožny kurwjerč Bjedrich Wylem, drje s polnym pschewědženjom swojej reformirtskej zyrkwi pschithileny, ale tola s wulkej miłosčju a se wšchēm pschipošnacžom wo lutherskej zyrkwi budžo a kručze roščbudženy, luthersku se wšchēmi jejnými prawami schkitowacž, bėšche hižo dołho s wulkej srudobu na tutu zyrkwinu wójnu hladał a tež spytał, wobej stronje bjes Bobu wujednacž. Ale jeho derje mēnjene próžowanja bėchu podarmo byke. Duž skóncžnje sastupjerjom lutherskeje a reformirtskeje konfessije w l. 1662 k wujednarištemu roščrəcəwanju hromadže swoła.

Našch Pawol Gerhardt bėšche tehdy hižo pjecž lět dołho czicho a skoro so njestarajo wo swět s wulkej swěrnosčju a s bohатыm zohnowanjom swojeho sastojnstwa pschi lubej Miklawšowej wošadže hladał. Kaž móžnje tež swoju ewangelsku wěru sakitacše, njebėšche tola ženje na franjaze waschnje reformirtskich w přėdowanjach pschimaj, ale hušto swoju srudobu a swoje žedženje po šjednanju wšchitkich wěrow w lubosčzi Khrystušowej so modlo w swojej komorzy temu Knjesej wulimał. Nětko dyrbjesche tež wón won do wojowanja a dołho njetrajesche, dha widžimy jeho jako namjedowarja swojich lutherskich wěnybratrow.

Miž mjenje hač 17 pošedženjom so dzeržesche. Ale roščrəcəwanja bėchu njelube došč a wostachu tež skóncžnje bjes wuspěcha.

To kurwjerč hluboko srudženy byšchjesche. Jako pał šhoni, so je so wójna na kłěžy s nowa a wjele šurowišcho sapočala, pschifasa wón 16. septembra 1664, so njeda na žadny pad njelubosne šschiwdženje mjes reformirtskimi a lutherskimi dlěje cžetpicž a žadašche šebi, so by so kłodu duchowny psches podpismo k poškuschnosčzi pschecziwo tutemu wufasaj šlubil a so ma so kłodu, kiž so spjeczuje, se sastojnstwa pusčžicž. To wošebje w Barlinje a potom tež w kraju wulku haru czinjjesche, ale kurwjerč wobstejesche na swojim wufasu a přėnjej, kiž dyrbjeschtaj jeho hněw sacžucž, bėšchtaj propst Lilius a duchowny Reinhardt,

wobaj dwaj přėdarjej pschi Miklawšowej zyrkwi, njedžiwajo na wšchitke proštwy niz jenož mēšchczanskeje rady, ale tež ministerstwa, bušchtaj se sastojnstwa pusčženaj. Nětko dyrbjesche tež Gerhardt podpisač. Ale wón wošewi, so njemóže revers, kiž jemu sakaze, luthersku wěru pschecziwnej wucžbje napschecziwo sakitacž, podpisač. Tał tež jeho lós swojeju sastojnsteju bratrow trjedi, wot kotrejuz pał bėšche so tón jedyn, propst Lilius, pošdžišcho so podczibnywšchi, šako do sastojnstwa sapokasał. Wotšadženje Gerhardta, kiž njebė ženje na franjaze waschnje wojowal, niz jenož pola lutherskich wulke rošhorjenje šbudži. Jeho dla so wjele proštwow kurwjerčej pschepoda, bjes druhimi wšchitke rjemješla sa njeho prošchachu. Podarmo. Ale kurwjerč wo Gerhardtu nicžo mjedžecž njechasche. Jako pał so jemu pschezo s nowa nutrne proštwy sa Gerhardta pschepodachu, skóncžnje w januaru 1667 wufasa: „Dofelž wo Pawolu Gerhardtu žanu druhu škoržbu šklyšchal njeje, hač tu, so je so spjeczil, wufas podpisač, kurwjerč pał sa to dzerži, so myšl wufasa prawje prošymil njeje, dha cže jemu šako dowolicž, swoje sastojnstwo sastaracž.

Žiwe wješele wšchitkich sapschija, jenož Pawol Gerhardt tuto wješele nje dželesche. Wón so se Bobu bėdžesche a potom mēšchczanskej radže a sakštemu kurwjerčej napschecziwo so wupraji, so jemu swědomnje sakaze, kurwjerčowšku radu wužiwacž, dofelž je so jemu jenož teho dla pošticžila, dofelž njeje myšl wufasa prawje prošymil a dofelž so kurwjerč nadžija, so budže tež bjes podpisma po wufasu žiwu a tał so konfordiskeje formle, kiž je tola džel lutherskeho wěnywšnacža, wdacž. Došč, po dołhim bėdženju se Bobu swoje sastojnstwo škoži, niz jenož k srudobje swojeje wošady, ale tež wšchitkich lutherskich wobydlerjom Barlina. Ščto šebi šwazi, jeho budžicž? Wón czinjjesche, kaž jemu swědomnje kasasche. Tał bėšche nětk Pawol Gerhardt se žonu a se šynom Bjedrichom bjes sastojnstwa a šhleba, ale tola lubosčž Barlinskich pschecželow njebė jemu tradacž dała. Měra tyšchnosče pał bu pošna, hdyž jemu Bóh tón Knjes w mēřzu 1668 jeho lubowanu mandželšku Šanu Marju psches swjercž wotwoła. Kał so nětko tał šamlutki a kaž šyrota czujjesche. Wón pytasche a namala trošcht w modlitwje k Bohu a je so w tutym czašu tež se swojim šhěrlyšchom trošchtowal: „Ach porucž Bohu swěru twój pucž a srudobu“.

Toła hdyž nětk? Wón hladašche czichi k njebješam a špěwasche w swojej wutrobje: „Ty dobre pucže wšchudže a pomoz wudželitž“. Wón czibny swoju starosč na teho Knjesa a tutón so starasche sa nieho. Hizo w oktobrje 1668 jeho mēšchczanska rada, tehdy hišchče kursakšeho města Lübbena we Łužicy, sa archidiaconuša pomola. Wón widžesche w tym Bože wodženje a w meji 1669 swoje nowe sastojnstwo nastupi. Wo jeho žiwjenju a škutkowanju tudy nicžo njewěmny, jenož to, so mēšczanska rada jemu w špočatku někotre njelubosče czinjjesche. Ššydom lět swoje sastojnstwo šastarasche. Bjes džiwa, so so nětko, šydomdžešacžlětny, šprožny wot dołheho wobczěžneho a czernjojteho podrožnistwa wutrobnje žedžesche po wotpočinku swjatych w swětke, jenož jena starosč czynšche jemu tu a tam wutrobu czežku czinicž, starosč wo pschichod swojeho 14lětneho šyna. Toła so jemu radži, tež tu na swojeho Boha czibnyč. Jako swoje wotkasanje sa swojeho horzolubowanego šyna postaji krašne prawidła sa žiwjenje, kotrychž wobšah je: „Wodl so pilnje, studuj něšcho šprawne, budž mērnje žiwu, šklyž šprawne a wostai wobštajny w swojej wěry a wšnacžu, dha tež wumrějesch a s tuteho swěta wotšal cžehnjesch šwólniwy, wješely a šbožny. Šamjeń!“

Wot nětko bėšche hotowy do wěcznosče šancž. W czucžu pschiběrazeje šlabosče a so pschiblizazeho skóncženja ras šlowa se swojeho šhěrlyšcha: „Cžeho dla so dyrbjal rudžicž?“ so modlesche a mjes tym, so so jeho woblicžo swěczesche kaž jandžela, wóšje a šhlynje prajesche:

„Šswjercž nam njemže nicžo šchodžicž,
Dyrbi naš, hdyž je cžaš,
Se wšchey' nusu wodžicž;
Šamknye durje wšchitkej škósczi,
Wjedže nuts, runy pucž,
Tam k tej wješeloščzi.“

Wóřy po tym swoju głowu pošhili, šandželi sa tutón swět, kotryž bėšche jeho šwontownemu człowjekej wjažy czernjom dylłi różow pschinješł, woczi a šandže do mrocžele tamnych swědkow, kotrychž swět hódny njebė. Wón wušny 7. junija 1676. Jeho cželo bu we głownej zyrkwi w Lübbenje šhowane, najšterje w bliskosčzi wotkarja. W zyrkwi w Lübbenje na njeho wulki wobraš dopomni,

Kotryż jeho po živjenju wosnamjenja. Najkrašnišči a najboljše trajazy pomnik je Pawol Gerhardt febi kam stajit. To bu jeho nješmijertne tšerlufche. My móhli so dživacz, so we wjeleletnych wojowanjach a pšichi tak njetotrych čezličich domapytanjach, kotrej jeho trječichu, tola žórko jeho tšerlufchow nješaprahny. Ale wščitko, sčtož na njeho pšchindže, jeho pšchezo hlubofo do modlenja se swojim Bohom čerjesche a pomhašche hluboke žórko žiweho nahonjenja wo sbožu rycž, i kotrehož so wšchelke jeho spěwy žorlachu. Za njewem, na toho po Lutheru móhlo so to, sčtož list na Hebrejškich wupraj, so mjenujzy hiščtje rēčzi, hačž runjež wumrjet je, i wjetšim prawom naščowacz, hačž na Pawola Gerhardta. Po Lutheru njeje hačž do tuteje hodžiny žadny wutrobu ewangelisheho tšchesczijanana trječit kaž wón. Wjele jeho spěwom buch woprowdže ludowe spěwy a klinečachu niz jenož w zyrkwi a w domje, ale tež na polach a w holi. Se swojej parschoniu wón steji sa wěrnoščž swojich tšerlufchow. Sčtož wón spěwa, to wón je; sčtož wusnaje, to wobkručzi se swojim šonjenjom. Ale niz jenož tšewjatocžnym synkam piščczelow je wón spěwał. Dželaczera a žnjezarja, kiž na polo won čehnje, napomina jaspewacz swój: „Sa so czi, Božo, džakuju sa wščitku dobrotu“; a kasa jeho, i nim teho tšwalicž, kiž ta studžen je, kiž wjele hnadny ma a wščitko rienje wuwjedže po swojej mudroščzi. W drugim spěwe tšwali sašo staroščž čžeta, w drugim tšchesczijanste mandželstwo a spěwa tšwalbu tšchesczijanškich žonow.

Jeho najkrašnišche tšerlufche pač we wošadže saklinečža, kotrej Pawol Gerhardt jako wobštajny towaršch pšches žyke žyrkwine leto, wošebje pšches rōczne čžabny pšchewodži. Wot 123 tšerlufchow, kotrej je spěwał, bu i najmjenšcha 30 w ewangeliskej žyrkwi němškého kraja powšchitkowne domjaze prawo dozpiče a drje w žannch spěwarškich knihach njepobrachuja. Komu hnydom adventishe myšle njepšchindu, hdyž synki „Kač powitam ja tebe“ do jeho wucha klineča. Sčto by nětk pobrachowało w lubym rōcznym čžabu hodow, hdyž njemeli jeho: „Immanuel, czi spěwamy“, abo nowe leto jeho: „Nětk i Boha jaspewamy“. A njeje w šewjatnym poštym čžabu a na čžichim pjatku sašo Gerhardt, kiž se swojim „Haj, čžlowče, Bože jehnjatko, kiž našche hrēchi nošy“, a i njewurjekniwje rjanym: „D hlōwa, krawawje šbita, a polna beloščžow“, čžucža ja tuton čžab wupraj. A tak dale sa žyke žyrkwine leto natwarjaze posbēhowaze synki. A bychu wšchitzy czi so seschli, kotrymž je Gerhardt w swojim krašnym: „Ach poručž Bohu šwēru twój pucž a frudobu“, se swojim domerjenjapolnym: „Čžeho dla so dyrbjač rudžicž?“ a we swojim wješechym a možnym: „Sa čžy tšwalicž stutki Bože“, trošht a smērowanje a wofšchewjenje do wutroby spěwał, sčto móhl je licžicž?

Doščž, Pawol Gerhardt je našch. Spēwarja duchownych tšerlufchow jeho runjecža so žadny drugi lud tšwalicž njemōže a duž njech wón tež dale, kaž je wjele tšhaz krōčž činik, staroščžiwym mrōčžele staroščžow, dwēlowazym mhlu wot woczow sacžeri a wšchitkich, kiž sobu sanoščuja jeho tšerlufche, posbēhuje do jašneje wyšokofščže, hdyž jeho po wētrach a njewjedrach žiwjenja i dobyčžerškej wēstojščžu wysščžacz ščhšchimy:

Satan, šwēt a jeho džēczi
Šchpotuja nicžoh' dla
Wje tu na tym šwēczi;
Njech so šmēja,
Njech mjē hidža,
Božo mój, ja šym twój,
Njech czi hačbu widža!

o—k.

Snutškwne mišionstwo.

(Potračžowanje.)

Na přenim mēščje ma po tajkim snutškwne mišionstwo pšchecžiwō powrōčžazym myšlam w stacže wustupowacz. To je mōž škeho, kotraž so pšchecžiwō wšchēm statnym sakonjam a porjadam šbēha. Hdyž bu jow hromady luda wot teho jeda sapšchimmjeni, dha nam tež ta škōščž, kotraž statne sakonje pšchestupuje, jenotliwa napšchecžiwō stupi. Pomyšl febi na wšchēch škōstnikom, kotřiž dyrbja so kōžde leto dla pšchestupjenja sakonjow wot šudnikow do jastwa šadžicž. Na tutych šabludženyh, na tych škōstnikach, kotřiž w jastwe šedža, čže snutškwne mišionstwo dželacz. Šim čže w šchryštufowej myšli ščuzo trošht a wodacže w ewangeliju pšchinjescž a jich nawabicž, so bychu febi sašo čžescž a prawdoščž pšched Bohom a čžlowjekami dobyli.

Hdyž ma snutškwne mišionstwo hewaf wotpohlad, pšched hrēchom a škōščžu šachowacz, ma wone tu i tajkimi čžinicz, kiž bu

škōščž dokonjeli. Wone škōstnikom rošdželuje do tajkich, kotřiž šwoje tšostanje hiščtje w jastwe wotpokucža, abo do tajkich, kiž bu jo hižo wotpokucžili. Po tym ma i džēla nuts stupicž do jastwow po šlowach našchego šbōžnika: „Sa šym jaty był a wy seje fe mni pšchischli“ (Mat. 25, 36) — i džēla ma šwoju ruku wupšchestrēcž wysche i jastwa wušchženyh.

Spodžiwna wēž je, so je pošdra tawšynt lēt trafo, přjedy hačž tšchesczijanstwo šwoju pšchibšchownoščž pravje sacžu, so ma so sa jatych staracž, ta myšl je kōnž šandženeho lētstotka wozucžika a je so w našchim lētstotku, Bohu budž džak, do skutka stajika. To je dobyčže wēry do teho, kotrehož rt a wutroba je šriedža w nješmilnym šwēcze jatych pošwjecžik, so bu tajzy mužojo nastork t temu dali, kotřiž mējachu šchryštufu we wutrobje a so jeho mjena pšched šwētom nješanbowachu. Wusnacž wšchaf so dyrbi, so ma italski, franzowski a jendželški lud najmjetšchu šakšlužbu wo to, dofelž bu tam přeni šławni mužojo i čžoplej wutrobu sa wbohich jatych wustupili.

Pšchecželjo snutškwneho mišionstwa dyrbjachu febi rošžaknicž, na kajke waschnje maja šwoje džēto nad jatymi šapocžecž.

Sčtož najprjedy jatych nastupa, kotřiž w jastwe abo tšostarni šedža, čžedža jim ewangelijon a w nim wodacže wot wšchēch hrēchom a i tym mēr pšchinjescž, so móhli t nowemu žiwjenju wozucžicž. Tcho dla džē jich přeni pucž nuts do jastwow. Hdy by so to šnana tež čžinicž dafo pšches čžišchčžane šlowo, so so jatym knihi a nowiny, w pobožnym duchu špišane, do rukow dadža, je tola wažnišche, so t tym jatym mužojo pšchindu, kotřiž to šlowo Bože polne ducha a luboščže jim t wutrobje wjedu, so by jich trošhtowało a pošylniko. My móžemy radoščžiwje prajicž, so je snutškwne mišionstwo wšchudžom w našchim wōtžnym kraju i wušpēchom škutkowało, pšchetož we wšchēch wjetšich jastwach wotbhwaja so porjadne Bože šlužby a duchowni wopytuja jatych, so móhli jich w pšchecželnym roščžowanju wabicž t temu šbōžnikē, kotryž čže jim wodacz a jich t febi čžahnyčž.

Wēšty dr. Julius w Barlinje, kotryž w lēcže 1827 w Barlinje pšchednoščki wo jastwach džeržesche, je pola naš nastork t temu dač, so bu wutroba našchego luda šahorjena sa ton wažny štutk tšchesczijansteje luboščže. Wot teho čžabja šapocžachu so tež towaršstwa t wobarnowanju wušchženyh jatych šakžowacz, kotrej w našchim čžabu i wulkim žohnowanjom štutkuj. Šunje to džēto na wušchženyh jatych je jara wažne. Kōžde leto tawšynty škōstnikom i jastwow čžehnjeja; jenož mafo je so jich t pokucže wobrocžiko; jich najwjazy forjen škeho šabjo i jastwa šobu won pšchinjēše. Duch škōščže je tež i wonka jastwow jara wulki; nješkšchimy i naščōženjom i wulkich mēštom, hdyž tajzy wušchčženi jeczi so w swojich kntach hromadža, a febi na nicžo druge tšiba na nowe škōščže njemyšla. Snata wēž je, felko wušchženyh jatych je so kōždy krōčž na šbēžkach wobdželiko. Wyschnoščž je na škōstniku, kiž je šwoje tšostanje wotpokucžik, prawo šhubika; wona dale nicžo nješamōže, hačž jeho pod polizajške wobkedžbowanje štjicž; prawo na nim dobudže jenicžzy luboščž, kotraž so w snutškwnym mišionstwe pošafuje, a i možu ducha šchryštufoweho nješprōžniwa pnta, kotrejž so tež najprjedy twjerda wutroba smjēčzi. W tym je snutškwne mišionstwo štatej hižo wjele pomhafo.

(Potračžowanje.)

Rošhlad w našchim čžabu.

Powjedaju w nowinach hižo wjele wo lētuschich pucžowanjach našchego tšžera. Kaž so šlyšchi, budže so tež wón lētka sašo do Norwegisheje po morju podacz. Tež budže wón dželbracž na manōvrach wuhērškeho wōjška. Wulke němške manōvry budža lētka w Ešafu a Lothringškej.

Twarjenje wulkeho narodneho pomnika sa tšžera Wylema I. je so profekorej Wegafej w Barlinje pšchepodafo. Dželaju hižo nětk rycžerški staw tšžerowoy na konju šedžo we wulkofščzi žiwjenja. Pomnikowy podštam pač budže tji krōčž tak wulki.

„Šerbške Nowiny“ powjedachu pošlednju šobotu wo pšchecželnym pšchijecžu, kotrej bē 25. februara, wjedžene wot knješow fararja Šmischu w Hodžiju, fararja Šakuba w Mješwacžible a fararja Škale w Budyšchinje, 8 šerbškich knjenjom a knješnow pola šakškeho prynza Friedricha Augusta a jeho wyškofeje mandželškeje mēlo. Wone bēchu pšchischke, so bychu, hdyž bē wyškofa mlōda macž po swojich šchēscžnjedželach přeni krōčž sašo w kemšchach pošbyla, šwoje najwutrobnišche šbožopšchecže wuprajike i proštwu, so čžył Boh dale šchitowacz mlōdeho šynka a jeho wyškofu macžer, kaž tež žyly prynzowoy dom. — Wšchitke žōnške, ewangelishe a kathol-

